

DOI 10.4467/24497800RAP.23.021.18317

<http://www.ejournals.eu/RAP/>

ISSN 2449-7800 (online), ISSN 2449-7797 (druk), s. 395-400

DOROTA MURZYN¹, WOJCIECH MACIEJEWSKI²

Informacja o projekcie „SEgoesGreen – Integrating Nature-Based Solutions into higher education towards exploiting the transformative potential of Social Economy for a green and inclusive future” (2022-1-PL01-KA220-HED-000087149), realizowanym w ramach programu Erasmus+: Cooperation partnerships in higher education

Rola przedsiębiorstw społecznych w tzw. zielonej transformacji i przeciwdziałaniu zmianom klimatu jest coraz bardziej dostrzegana. Zgodnie z planem działania na rzecz ekonomii społecznej – Social Economy Action Plan, przyjętym przez Komisję Europejską w 2021 r., podmioty ekonomii społecznej mają zdolność do zmiany naszej przyszłości i doprowadzenia do ekologicznej i bardziej inkluzywnej transformacji³, wykorzystując one bowiem szeroki zakres interdyscyplinarnych i zrównoważonych podejść i narzędzi, które są dostosowane do potrzeb społeczności lokalnych. Modele i praktyki biznesowe ekonomii społecznej sprawiają zatem, że jej podmioty są szczególnie dobrze przystosowane do tworzenia lokalnych i zbiorowych inicjatyw, które generują zarówno korzyści środowiskowe, jak i społeczne. Potencjał ten jest jednak wciąż niewykorzystany. Potrzebna jest wiedza o tym, jakie czynniki i warunki są niezbędne dla uruchomienia tego potencjału oraz odpowiednia edukacja kadr ekonomii społecznej. Przedsiębiorstwa społeczne zgłaszają duże zapotrzebowanie na szkolenia i wiedzę na temat tego, jak identyfikować i przyjmować bardziej ekologiczne praktyki, a z drugiej strony rzetelna edukacja w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym jest nadal

1 Dr hab. Dorota Murzyn, prof. UP – Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, ORCID: 0000-0003-2032-8401.

2 Dr Wojciech Maciejewski, Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, ORCID: 0000-0002-5761-0489.

3 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, COM (2021) 778 final, Brussels, 9.12.2021.

daleka od tego, by stać się podstawowym elementem programów nauczania na uniwersytetach europejskich.

Odpowiedzią na te wyzwania jest projekt pt. „SEgoesGreen – Integrating Nature-Based Solutions into higher education towards exploiting the transformative potential of Social Economy for a green and inclusive future”. Celem projektu jest odpowiedź na pytanie o to, na ile i w jaki sposób przedsiębiorstwa społeczne są gotowe do włączenia się w procesy tzw. zielonej transformacji, identyfikacja czynników i barier w tym zakresie, w szczególności w zakresie edukacji na poziomie szkolnictwa wyższego, określenie potencjalnych strategii i praktycznych przykładów włączenia rozwiązań opartych na naturze (NBS, *Nature-Based Solutions*) i ekoobywatelstwa do programów nauczania na kierunkach związanych z ekonomią społeczną.

Projekt obejmuje przedsięwzięcia o charakterze naukowym, edukacyjnym i praktycznym. Jego realizacja zakłada zgromadzenie materiału empirycznego o charakterze pierwotnym i wtórnym oraz wykorzystanie ilościowych i jakościowych metod analizy, takich jak w szczególności: *desk research*, studia przypadków, badania sondażowe – pogłębiony wywiad częściowo standaryzowany (z interesariuszami zaangażowanymi we wdrażanie NBS) oraz ankieta (wśród wykładowców na kierunkach związanych z ekonomią społeczną). Ponadto, w celu określenia, w jaki sposób najskuteczniej można wykorzystać rozwiązania oparte na NBS w sektorze ekonomii społecznej i włączyć je do edukacji w zakresie ES na poziomie szkolnictwa wyższego, zorganizowane zostaną grupy fokusowe z lokalnymi interesariuszami dobranymi w sposób celowy.

Ustalenia badawcze poczynione w warstwie teoretyczno-metodologicznej znajdą swoje odzwierciedlenie w warstwie aplikacyjnej poprzez przygotowanie rekomendacji i innowacyjnych narzędzi edukacyjnych wykorzystujących potencjał NBS w sektorze ekonomii społecznej i szkolnictwie wyższym. Rozwiązania oparte na naturze są opłacalne (wydajne ekonomicznie), dostarczają równocześnie korzyści natury ekologicznej, ekonomicznej i społecznej, a także wspierają adaptację do zmian klimatu. W tym wymiarze wyodrębniono następujące cele szczegółowe:

- rozwinięcie nowej wiedzy na temat implementacji rozwiązań opartych na przyrodzie w uczelniach związanych z ekonomią społeczną poprzez zaoferowanie kompleksowego badania łączącego stan wiedzy z zakresu NBS i ekoobywatelstwa z badaniem czynników kształtujących ekonomię społeczną i wpływających na integrację tych rozwiązań w programy edukacyjne na uczelniach;
- wykorzystanie potencjału NBS w sektorze ekonomii społecznej oraz wspieranie wydziałów uniwersyteckich oferujących studia z zakresu ekonomii (społecznej) w integracji nauczania o zrównoważonym rozwoju w ramach swoich kursów poprzez wykorzystanie potencjału edukacyjnego rozwiązań opartych na naturze;
- przeszkolenie nauczycieli akademickich związanych z kierunkami ekonomicznymi i dostarczenie im materiałów dydaktycznych, które będą

- wspierać ich w edukacji wykorzystującej rozwiązania oparte na przyrodzie i ekoobywatelstwie;
- promowanie zainteresowania zielonymi praktykami wśród studentów kierunków ekonomicznych i umożliwienie im przyłączenia się do walki ze zmianami klimatycznymi poprzez zaoferowanie zorientowanego na przyszłość programu nauczania, który wyposaży studentów w niezbędne umiejętności i wiedzę w zakresie ekoobywatelstwa i wdrażania rozwiązań opartych na przyrodzie.

Grupami docelowymi, czyli bezpośrednimi beneficjentami projektu, są z jednej strony wykładowcy akademicki wydziałów nauk społecznych, w szczególności prowadzący kursy związane z ekonomią (w tym ekonomią społeczną) i zarządzaniem, z drugiej natomiast – studenci studiujący takie kierunki. Beneficjentami projektu są pośrednio także przedsiębiorstwa społeczne i sektor ekonomii społecznej, w szczególności te podmioty, które są zainteresowane wykorzystaniem potencjału NBS w swojej działalności.

Badania w ramach projektu SEgoesGreen mają zatem praktyczny i aplikacyjny charakter. Projekt opiera się na założeniu, że skuteczne podejście do przezwyciężenia wyzwań w obszarze zielonej transformacji i udziału przedsiębiorstw społecznych w tym procesie może być reprezentowane przez metodologię opartą na międzysektorowym procesie współpracy. Projekt realizowany jest przez multidyscyplinarne konsorcjum złożone z siedmiu partnerów z pięciu różnych krajów europejskich, którzy wnoszą komplementarne kompetencje i doświadczenie w dziedzinie ekonomii społecznej i NBS, reprezentując różne sektory (szkolnictwo wyższe, badania naukowe, organizacje pozarządowe, agencje rozwoju, ośrodek wsparcia ekonomii społecznej). W skład konsorcjum wchodzi: Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (lider), Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie (Polska), University of Macedonia, HUB21 / Stimuli for Social Change (Grecja), SYNTHESIS Center for Research and Education (Cypr), University of Zagreb (Chorwacja), ZERO – Associação Sistema Terrestre Sustentável (Portugalia). Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach programu *Erasmus+ KA220-HED – Cooperation partnerships in higher education*.

W ramach realizacji projektu, w okresie od grudnia 2022 r. do czerwca 2025 r., przewiduje się szereg działań, w których uczestniczyć będą naukowcy, wykładowcy, studenci i tzw. interesariusze. Pierwszym etapem jest zaprojektowanie solidnych ram badawczych i analitycznych mających doprowadzić do określenia potencjalnych strategii i praktycznych przykładów włączenia rozwiązań opartych na naturze i ekoobywatelstwa do programów nauczania na kierunkach związanych z ekonomią społeczną. Prowadzone będą działania związane z mapowaniem i analizą danych zastanych w celu zebrania dobrych praktyk przedsiębiorstw społecznych i opracowania podejścia pedagogicznego leżącego u podstaw wykorzystania NBS w kontekście szkolnictwa wyższego. Opracowane zostaną studia przypadków, prezentujące praktyczne aspekty integracji kształcenia w zakresie zrównoważonego rozwoju opartego

na NBS na wydziałach nauk społecznych. Wyniki zostaną zsyntetyzowane w dokumencie, który będzie przedstawiony podczas warsztatów organizowanych na uniwersytetach partnerskich w celu uzyskania informacji zwrotnej. Po analizie wyników wszystkie ustalenia, w tym także opinie wykładowców, zostaną wykorzystane w celu opracowania raportu końcowego. Rezultatem tego etapu będą także publikacje w czasopismach naukowych.

W kolejnym etapie przygotowany zostanie program szkoleniowy dla nauczycieli akademickich w zakresie wykorzystania rozwiązań opartych na przyrodzie i ekoobywatelstwie do rozwijania kompetencji studentów kierunków związanych z ekonomią społeczną, tak by byli przygotowani do wspierania przedsiębiorstw społecznych we włączeniu się w procesy zielonej transformacji. Program szkoleniowy będzie się składał z następujących elementów: podręcznik dla nauczycieli akademickich; MOOC oferujący indywidualnie zaprojektowane kursy; seminarium w formie hackathonu, podczas którego wykładowcy będą mieli szansę nie tylko podnieść swoją wiedzę w zakresie NBS i ekoobywatelstwa, ale i współtworzyć scenariusze integracji tych rozwiązań do programów nauczania. Przy opracowywaniu tego programu szkoleniowego wykorzystane zostaną różnorodne metody, od *desk research*, przez ankietę (w celu dokładnego zbadania potrzeb szkoleniowych nauczycieli akademickich), po grupy fokusowe (łącznie nauczycieli, ekspertów z zakresu NBS i przedstawicieli sektora ekonomii społecznej, tak by stworzyć synergię między i ponad sektorami w celu zapewnienia skutecznego wykorzystania potencjału NBS w edukacji).

Następnym krokiem będzie opracowanie programu nauczania pod roboczą nazwą GREEN-SE, skierowanego do studentów. Ma się on składać z cyfrowej galerii zasobów, obejmujących zadania koncentrujące się na wyzwaniach, promujące praktyczne, transformacyjne doświadczenia z wykorzystaniem rozwiązań opartych na naturze. Należy podkreślić, że opracowany program nauczania ma być oparty na metodzie nauczania zorientowanej na działanie, która uwolni kreatywność, innowacyjność i inicjatywę studentów w celu podjęcia działań na rzecz rozwiązania problemu zmian klimatycznych, tym samym projekt ma odchodzić od „uczenia się o” zielonej transformacji i zmierzać w kierunku „uczenia się w celu osiągnięcia” zielonej transformacji. Program ten będzie również oferował konkretną metodologię i wskazówki dotyczące organizowania i prowadzenia bootcampów⁴ w celu angażowania studentów ekonomii społecznej we współpracę z ekspertami i studentami z wydziałów nauk ścisłych i przyrodniczych (posiadających zaawansowaną wiedzę z zakresu NBS), a także z przedsiębiorstwami społecznymi i innymi interesariuszami (np. planiści miejscy, decydenci itp.). Celem tej współpracy ma być wspólne tworzenie rozwiązań opartych na naturze, mających rozwiązać lokalne problemy i sprostać wyzwaniom środowiskowym na terenie ich kampusów lub w miejskich przestrzeniach publicznych. Wszystkie uczelnie

4 *Bootcamp* (ang.) – obóz treningowy/szkoleniowy.

partnerskie zorganizują 2 tygodniowe bootcampy, w których ma uczestniczyć minimum 60 studentów (20 na kraj) i 50 ekspertów i członków społeczności.

W ramach upowszechniania rezultatów projektu i promowania ich wykorzystania w Polsce, Grecji, na Cyprze, w Portugalii i w Chorwacji odbędą się lokalne wydarzenia mające prezentować produkty i rezultaty projektu. Łącznie weźmie w nich udział 200 uczestników. Ponadto Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie zorganizuje konferencję końcową, podsumowującą rezultaty projektu, która stanie się okazją do wymiany doświadczeń pomiędzy różnymi grupami docelowymi: naukowcami, nauczycielami akademickimi, studentami, ekspertami z zakresu NBS i przedstawicielami sektora ekonomii społecznej. Zostaną także opracowane zalecenia polityczne (*policy recommendation*) skierowane do wyższych szczebli zarządzania uniwersytetami i decydentów politycznych.

W projekcie mocny nacisk położony jest na stworzenie synergii i skutecznych schematów współpracy pomiędzy różnymi dziedzinami nauki i edukacji, w szczególności naukami społecznymi (ekonomia) i naukami ścisłymi i przyrodniczymi, a także pomiędzy różnymi sektorami (szkolnictwo wyższe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i ich otoczenie). W ten sposób eksperci reprezentujący te różne obszary mają szansę wymieniać się nawzajem wiedzą i doświadczeniem, tak by rozwiązania oparte na naturze mogły zostać lepiej zintegrowane z działalnością przedsiębiorstw społecznych i uczelni wyższych. Tak szerokie współdziałanie pomiędzy przedstawicielami różnych dziedzin i sektorów ma zapewnić osiągnięcie ostatecznego celu projektu, jakim jest zwiększenie i wykorzystanie transformacyjnego potencjału ekonomii społecznej na rzecz ekologicznej i sprzyjającej włączeniu społecznemu przyszłości.